

Sygn. akt I NSW 41/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Czajkowski (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

w sprawie z protestu wyborczego B. G.

przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego,  
przy udziale:

Prokuratora Generalnego, Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,  
Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w O.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw  
Publicznych w dniu 18 lipca 2019 r.

postanawia:

**pozostawić protest wyborczy bez dalszego biegu.**

### UZASADNIENIE

Pani B. G. w piśmie z dnia 7 czerwca 2019 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) wniosła do Sądu Najwyższego protest wyborczy przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r. w Rzeczypospolitej Polskiej.

W proteście sformułowała zarzuty dotyczące „nieprzestrzegania na wielką skalę”, w większości lokali wyborczych zarówno w okręgu wyborczym nr (...), jak i w całej Polsce zasady tajności głosowania.

W związku z tym, wnosząca protest wniosła o stwierdzenie:

1) nieważności wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych 26 maja 2019 r., z powodu naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania;

2) nieważności wyborów w okręgu wyborczym nr (...) w wyborach do Parlamentu Europejskiego;

3) nieważności wyboru posłów do Parlamentu Europejskiego w okręgu wyborczym nr (...).

W uzasadnieniu wnosząca protest wskazała regulacje prawne, charakter i znaczenie zasady tajności głosowania oraz przedstawiła, „stan faktyczny wraz z dowodami (skala, na jaką tajność głosowania była naruszana)”. Na podstawie wskazanych regulacji wywiodła, że tajność głosowania jest zasadą bezwzględnie obowiązującą, a nie prawem wyborcy. Wskazała, że w istotnej części przypadków naruszenie tajności głosowania wynikało z takich działań obwodowych komisji wyborczych, które utrudniały wyborcom oddanie głosu w sposób tajny. Komisje w ocenie wnoszącej protest: zapewniły zbyt małą liczbę miejsc do tajnego głosowania, zapewniały miejsca do tajnego głosowania niedostatecznej jakości (tajność nie była faktycznie zapewniona), dopuszczaly do zatłoczenia lokali wyborczych w taki sposób, że wyborca musiał długo czekać w kolejce, aby wejść do miejsca zapewniającego tajność głosowania (w rezultacie, wielu wyborców głosowało z naruszeniem tajności, aby nie tracić dużo czasu). Zdaniem wnoszącej protest, naruszenie zasady tajności głosowania wynikało z tego, iż obwodowa komisja wyborcza im nie zapobiegała, w szczególności nie reagowała gdy wyborcy nie udawali się do miejsc zapewniających tajność głosowaniu lub wchodzili tam parami. Ponadto przewodniczący nie wyznaczali członka komisji, który przebywając w bezpośredniej bliskości urny wyborczej powinien pilnować, żeby wyborcy wrzucali kartę do urny wyborczej, w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna. Według wnoszącej protest, Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze oraz urzędnicy wyborczy nie dopełnili swoich obowiązków w związku z niedysponowaniem wytycznymi, jak się zachować w konkretnych sytuacjach, co doprowadziło do masowych naruszeń tajności głosowania. Ponadto Pani B. G. przedstawiła stan przestrzegania tajności głosowania na podstawie dowodów zebranych przez Stowarzyszenie Obserwatorium Wyborcze oraz wskazała

dodatkowe dowody, które Sąd Najwyższy może, w Jej ocenie, przeprowadzić, aby uzupełnić dowody zebrane przez Obserwatorium Wyborcze.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w O. oraz Prokurator Generalny RP przedstawiając swoje stanowisko w sprawie zasadności protestu wyborczego wnieśli o pozostawienie protestu bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 684) - dalej: k.w. i art. 243 w zw. z art. 336 k.w. protest przeciwko ważności wyborów do PE może być wniesiony z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Ponadto, wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Jakkolwiek, wnosząca protest sformułowała zarzut naruszenia przepisów dotyczących zasady tajności głosowania, jednakże przedstawione dowody nie odpowiadają wymaganiom wynikającym z art. 241 § 3 k.w. Z analizy akt sprawy wynika, że do protestu, jako dowody na poparcie podniesionego zarzutu, załączyła wnioski z obserwacji w lokalach wyborczych na terenie całego kraju, przeprowadzonych przez Stowarzyszenie Obserwatorium Wyborcze z siedzibą w G. oraz Fundację (...). Przedstawione dowody nie uprawdopodobniły naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących tajności głosowania i to w stopniu wpływającym na ustalenie wyników głosowania lub wynik wyborów w okręgu nr (...). Z treści protestu nie wynika ponadto, aby B. G. była bezpośrednim obserwatorem działającym w ramach wymienionego Stowarzyszenia i Fundacji. Swoje uwagi oparła na samodzielnej, subiektywnej analizie raportów innych obserwatorów wskazanego Stowarzyszenia i Fundacji. Zauważyć ponadto należy, że dotyczyły one także komisji wyborczych leżących poza okręgiem nr (...).

Z przedstawionych przez wnoszącą protest danych nie wynika, czy i w jaki sposób ewentualne naruszenia miały wpływ na ustalenie wyników głosowania i wyników wyborów. Z przeprowadzonej analizy akt sprawy wynika bowiem, że lokale wyborcze wyposażono zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu wyborczego oraz wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 kwietnia 2019 r. dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju oraz za granicą i na polskich statkach morskich w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzanych na dzień 26 maja 2019 r. (uchwała PKW nr 70/2019 z dnia 26 kwietnia 2019 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania i przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzanych na dzień 26 maja 2019 r., M.P. z 2019 r., poz. 433). W wytycznych tych wskazano m.in., że:

1) podczas głosowania przewodniczący komisji odpowiada za utrzymanie porządku i spokoju, czuwa nad przestrzeganiem tajności głosowania (pkt 2);

2) wykonywanie uprawnień mężów zaufania nie może naruszać tajności głosowania; mąż zaufania nie może wchodzić do pomieszczenia za zasłoną, zapewniającego tajność głosowania, gdy w pomieszczeniu tym znajduje się wyborca, nawet jeśli wyraził on na to zgodę lub poprosił o to męża zaufania (pkt 11);

3) przewodniczący komisji może wydawać polecenia o charakterze porządkowym, w przypadku gdy działania mężów zaufania wykraczają poza ich uprawnienia, utrudniają pracę komisji, zakłócają powagę głosowania lub naruszają jego tajność (pkt 12);

4) dziennikarze są obowiązani zgłosić swoją obecność przewodniczącemu komisji oraz stosować się do zarządzeń mających na celu zapewnienie powagi i tajności głosowania (pkt 19);

5) w lokalu wyborczym powinny znajdować się pomieszczenia lub osłony zapewniające tajność głosowania, tj. łatwo dostępne miejsca umożliwiające każdemu wyborcy nieskrępowane zapoznanie się z kartą do głosowania oraz jej wypełnienie w sposób niewidoczny dla innych osób, w takiej liczbie, aby zapewnić

sprawny jego przebieg. Miejsca te powinny być wyposażone w przybory do pisania (pkt 20 ppkt 3);

6) lokal wyborczy powinien być dobrze oświetlony, w szczególności dotyczy to miejsc zapewniających tajność głosowania. Ponadto lokal wyborczy powinien być - w miarę możliwości - tak urządzony, aby wyborca po otrzymaniu karty do głosowania kierował się bezpośrednio do miejsca za osłoną, a następnie w stronę urny (pkt 21);

7) przewodniczący komisji wyznacza członka komisji, który przebywając w bezpośredniej bliskości urny, zapewnia jej nienaruszalność oraz przestrzeganie przez wyborców zasad dotyczących tajności głosowania, tj. czuwa, aby wyborcy wrzucali karty do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna (pkt 35);

8) w czasie głosowania komisja zwraca uwagę, by uprawnieni głosowali osobiście i w taki sposób, aby nie została naruszona tajność głosowania (pkt 46);

9) przepisy Kodeksu wyborczego nie zabraniają robienia zdjęć w lokalu wyborczym przez wyborców pod warunkiem, że m.in. nie narusza to powagi i tajności głosowania (pkt 55 ppkt 1 lit. b);

10) przewodniczący komisji zobowiązany jest do czuwania nad zapewnieniem tajności głosowania oraz nad utrzymaniem porządku i spokoju w czasie głosowania (pkt 55);

11) podczas głosowania należy dbać o to, aby zachowana była tajność głosowania (pkt 119 ppkt 7).

Ponadto, wbrew twierdzeniom wnoszącej protest, ze stanowiska procesowego PKW jasno wynika, że członkom komisji nie przekazano jedynie „ogólnych zasad prawa takich jak tajność głosowania”, lecz szczegółowe wytyczne oraz przeprowadzono szkolenia obwodowych komisji wyborczych, których zakres obejmował również te kwestie. Argumentacja wnoszącej protest nie znajduje również wsparcia w stanowisku Okręgowej Komisji Wyborczej w O. z którego jasno wynika, że ze strony obwodowych komisji wyborczych nie dochodziło do żadnych działań utrudniających wyborcom oddanie głosu w sposób tajny. Wnosząca protest nie wykazała, aby ewentualne uchybienia w zakresie poszanowania zasady tajności głosowania prowadziły do przestępstw, czy deliktów wyborczych.

Należy przy tym mieć na uwadze, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 lipca 2011 r., sygn. akt K 9/11, na tle rozważań o konstytucyjności głosowania korespondencyjnego, wypowiedział się również w przedmiocie ogólnej zasady tajności głosowania. Wskazał, że „dla wyborcy tajność głosowania jest przywilejem, z którego może on skorzystać, choć nie ma takiego obowiązku. Oddanie głosu w sposób jawny, o ile nie stanowi formy agitacji wyborczej, nie wiąże się dla niego z żadnymi negatywnymi konsekwencjami prawnymi. Również dobrowolne poinformowanie o treści decyzji wyborczej innych osób, niezależnie od tego, czy ma miejsce przed wyborami, czy po wyborach, nie narusza zasady tajności głosowania”.

Tym samym, zarzuty wnoszącej protest należy uznać za niezasadne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.